

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 435/2014-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. júla 2014 predbežne prerokoval sťažnosť Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a. s., Partizánska cesta 5, Banská Bystrica, zastúpenej advokátom Mgr. Přemyslom Marekom, Advokátska kancelária PETERKA & PARTNERS v. o. s., Kapitulská 18/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení so základným právom na rovnosť v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 279/2012 a jeho uznesením z 30. apríla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júla 2013 doručená (na poštovú prepravu podaná 29. júla 2013, pozn.) sťažnosť Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a. s., Partizánska cesta 5, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení so základným právom na rovnosť v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy a v čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 279/2012 a jeho uznesením z 30. apríla 2013.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že návrhom na začatie konania doručeným Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) 27. mája 2011 sa spoločnosť... (ďalej len „žalobkyňa“), domáhala proti Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s., Partizánska cesta 5, Banská Bystrica (žalovanej v 1. rade, pozn.), a sťažovateľke (ďalej spolu len „žalované“) náhrady majetkovej ujmy spôsobenej obmedzením hospodárenia na pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov za obdobie od 1. mája 2004 do 12. mája 2010 (ďalej len „žalovaná pohľadávka“) s príslušenstvom.

Žalobkyňa, ktorá mala žalovanú pohľadávku nadobudnúť postúpením na základe zmlúv uzavretých medzi ňou (postupníčkou) na strane jednej a 1. ... 2. ... a 3. ... [ďalej len „postupcovia“ (užívatelia pozemkov v rozhodujúcom období v žalobe označení ako „Družstvo“ 1. až 3., pozn.)], na strane druhej, žalobu okrem iného odôvodnila najmä tým, že «... *Rozhodnutím bývalého Okresného národného výboru vo Zvolene, odboru poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva sp. zn. OPLVH-vod. 2441/406/88-452 zo dňa 15. 10. 1988, Rozhodnutím Obvodného úradu životného prostredia v Banskej Bystrici, oddelenia štátnej vodnej správy a ochrany ovzdušia sp. zn.: ŽP 6061.2/190/95- Dš*

zo dňa 08. 03. 1996 a následnými alebo súvisiacimi rozhodnutiami príslušných vodohospodárskych orgánov ... boli vo vodoprávnom konaní určené a vymedzené pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov na ochranu výdatnosti, akosti a zdravotnej nezávadnosti vodných zdrojov Podzámčok - Dobrá Niva, Horedolinie, Podžiar, Vladárka a stanovené záväzné podmienky pre spôsobom hospodárskeho využitia vymedzených pásiem hygienickej ochrany (ďalej len „Rozhodnutia“)...».

Okresný súd po tom, ako žalobu zaevidoval pod sp. zn. 7 C 105/2011, uznesením z 5. augusta 2011 pod hrozbou odmietnutia žaloby (podania) vyzval žalobkyňu na jej doplnenie, resp. opravu okrem iného takto:

„... konkretizujte skutkové okolnosti nároku ku každému postupcovi osobitne (pretože sa jedná o spojené nároky) uveďte skutkové okolnosti tak, aby bol skutkovými okolnosťami presne vymedzený predmet sporu v závislosti na jednotlivých postupoch (výmera a identifikácia pozemkov jednotlivých spoločností, u ktorých pozemkov konkrétne a v akom rozsahu došlo k obmedzeniu užívania, vymedzenie spôsobu obmedzenia hospodárenia, ku ktorému došlo k jednotlivým pozemkom jednotlivo, vymedzenie ujmy a určenie jej výšky spolu s odôvodnením výšky ujmy; a pod.) a konkretizujte výšku majetkovej ujmy pre jednotlivé pozemky spolu so spôsobom, ktorým ste k jej výpočtu dospeli...“

Žalobkyňa v prílohe podania doručeného okresnému súdu 13. septembra 2011 pre účely preukázania svojej aktívnej vecnej legitímácie predložila medzi ďalšími listinnými dôkazmi aj *„identifikáciu pozemkov užívaných Družstvom 1 v ochrannom pásme vodného zdroja“*, *„identifikáciu pozemkov užívaných Družstvom 2...“* a *„identifikáciu pozemkov užívaných Družstvom 3...“* a súčasne petit žaloby opravila, resp. doplnila tak, že žiadala, aby žalovaným bola uložená povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť jej sumu 2 440 000 € s príslušenstvom.

Okresný súd však uznesením sp. zn. 7 C 105/2011 z 24. októbra 2011 podanie (žalobu) žalobkyne odmietol, keďže podľa názoru okresného súdu *„... navrhovateľ vady podania neodstránil, z návrhu nie sú uvedené skutkové tvrdenia, z ktorých vyplýva nárok, a teda ani po výzve súdu nespĺňa podanie náležitosti riadneho návrhu...“*.

Žalobkyňa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 7 C 105/2011 z 24. októbra 2011 podala riadne a včas odvolanie – riadny opravný prostriedok, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 13 Co 366/2011 z 23. januára 2012 (v uznesení je zrejme nesprávne uvedený rok 2011, pozn.) tak, že odvolaním napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdil.

Na základe žalobkyňou riadne a včas podaného dovolania – mimoriadneho opravného prostriedku pre naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého účastníkovi konania (žalobkyni) sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 279/2012 z 30. apríla 2013 uznesenie krajského súdu sp. zn. 13 Co 366/2011 z 23. januára 2012, ako aj uznesenie okresného súdu sp. zn. 7 C 105/2011 z 24. októbra 2011 ako nezákonné zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu podľa zistenia ústavného súdu nadobudlo právoplatnosť 29. mája 2013.

Právny zástupca sťažovateľky namietané porušenie označených práv odôvodňuje okrem iného takto:

«... Podľa ustálenej judikatúry aj právnej teórie, pokiaľ žalobca neuvedie skutočnosti, z ktorých odvodzuje právo aspoň v rozsahu, aby bolo možné posúdiť totožnosť veci (totožnosť predmetu konania) je to zákonnou podmienkou pre odmietnutie podania, pretože žaloba nie je prejednatel'ná...

Z uvedeného vyplýva, že aby nebol predmet konania vo veci náhrady majetkovej ujmy za obmedzené užívanie pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov zameniteľný s iným predmetom konania, žalobca musí podľa § 79 ods. 1 OSP ako nevyhnutné minimum v samotnej žalobe stručne uviesť:

- identifikáciu pozemkov, ktorých sa nárok týka a to nezameniteľné, t. j. podľa údajov v katastri nehnuteľností,

- údaj o tom, že sú to práve uvedené pozemky, ktoré sa nachádzajú v ochrannom pásme,

- identifikáciu rozsahu obmedzenia - v akej miere ochranné pásmo zasahuje identifikované pozemky,

- údaj o výške majetkovej ujmy...

Sťažovateľ má... za to, že skutkové tvrdenia žalobcu ohľadom rozsahu obmedzených pozemkov, za ktoré požaduje náhradu majetkovej ujmy, sú zmätočné a nepostačujúce, neumožňujú nezameniteľné identifikovať rozsah obmedzených pozemkov a teda predmet samotného konania.

Vzhľadom na vyššie uvedené má sťažovateľ za to, že žaloba nespĺňa minimálne náležitosti na ňu kladené v zmysle § 79 ods. 1 OSP...

Uvedenie rozhodnutia stanovujúceho ochranné pásmo vodárenského zdroja v žalobe bez špecifikácie konkrétneho pozemku/pozemkov žalobcu, ktoré sa v tomto ochrannom pásme nachádzajú a sú dotknuté obmedzeniami, preto nemôže napĺňať podmienku opísania rozhodujúcich skutočností v zmysle § 79 ods. 1 OSP. Už zo samotnej hmotnoprávnej normy vyplýva, že existencia rozhodnutia o stanovení ochranných pásiem vodárenských zdrojov je v spojení s hmotnoprávnou normou - § 32 ods. 6 vodného zákona - iba právnym predpokladom (dôvodom) pre vznik ujmy za obmedzenie hospodárenia na konkrétnom pozemku/pozemkoch, ktoré sa v ochrannom pásme nachádzajú, a nie rozhodujúcou skutočnosťou v zmysle §79 ods. 1 OSP...

... požiadavka doplnenia žaloby o identifikáciu pozemkov dotknutých ochranným pásmom vodárenského zdroja nie je vôbec formalizmom, ale plne legitímnou požiadavkou na doplnenie náležitosti, ktorá mala byť uvedená už v žalobe (aby ju sudca vôbec mohol prejednať a aby sa k nej žalovaný mohol relevantne vyjadriť a aby bolo možné začať dokazovanie)...

... uznesenie NS SR napadnuté touto sťažnosťou... pripúšťa..., že... chýbajúce náležitosti... budú fakticky doplnené na základe znaleckého posudku...

Je neprípustné, aby súd v situácii, keď nič nebránilo žalobcovi špecifikovať náležitosti žaloby už v samotnej žalobe, umožnil jedným znaleckým posudkom odstrániť vady žaloby a zároveň vykonať dokazovanie (stanoviť výšku ujmy), ktoré je namieste až v konaní o veci samej, t. j. po tom, ako je stanovený predmet konania...

Sťažovateľ má však za to, že NS SR svojím uznesením zvýhodnil žalobcu natoľko, že narušil procesnú rovnováhu účastníkov konania a zasiahol do práva druhého účastníka (t. j. sťažovateľa) na súdnu ochranu, spravodlivé súdne konanie a rovnosť účastníkov v konaní...

Sťažovateľ ako žalovaný v rámci svojho práva na súdnu ochranu mohol legitímne očakávať, že súd podanie, ktoré nespĺňa minimálne náležitosti stanovené v § 79 ods. 1 OSP odmietne postupom podľa § 43 ods. 2 OSP. A tieto legitímne očakávania boli tiež postupom prvoinštančného súdu a súdu odvolacieho naplnené...

Arbitrárnosť uznesenia NS SR sťažovateľ ďalej odôvodňuje tým, že... NS SR... :

1. nerešpektoval kogentnú normu, ktorou sú § 79 ods. 1 OSP a následne § 43 ods. 2 OSP a interpretoval ich v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti...

i) NS SR ústavne nekonformne interpretoval a aplikoval § 79 ods. 1 OSP tak, že požiadavka „opísania rozhodujúcich skutočností“ je splnená..., aj keď žaloba neobsahuje uvedenie rozhodujúcich skutočností v rozsahu umožňujúcom odlíšiť predmet konania od iných konaní a zároveň nekonformne interpretoval a aplikoval § 43 ods. 2 OSP tak, že neuvedenie rozhodujúcich skutočností v rozsahu umožňujúcom odlíšiť predmet konania od iných konaní nie je nedostatok, pre ktorý nemožno pokračovať v konaní, a teda dôvodom na odmietnutie žaloby...

ii) NS SR ústavne nekonformne interpretoval a aplikoval § 79 ods. 1 OSP tak, že požiadavka „opísania rozhodujúcich skutočností“ je splnená..., aj vtedy, pokiaľ možno časť rozhodujúcich skutočností zistiť znaleckým dokazovaním a zároveň nekonformne interpretoval a aplikoval § 43 ods. 2 OSP tak, že neuvedenie rozhodujúcich skutočností v rozsahu v akom môžu byť nahradené znaleckým dokazovaním, nie je dôvodom na odmietnutie žaloby ...

2. a tiež založil predmetné uznesenie na interpretácii § 79 ods. 1 OSP a následne § 43 ods. 2 OSP, ktorá je v extrémnom nesúlade s obsahom právnej praxe, a teda NS SR sa vydaním predmetného uznesenia NS SR odklonil od ustálenej judikatúry bez toho, aby boli dostatočne uvedené dôvody, na základe ktorých súd odmietol stabilizovanú výkladovú prax.

Extrémny rozpor výkladu § 43 ods. 2, a 79 ods. 1 OSP NS SR sťažovateľ vidí v nasledovnom:

i) odklone od judikatúry, ako je uvedené v bode IV. vyššie, a zároveň

ii) odklone od judikatúry vo veciach založených na rovnakom právnom základe a porovnateľných skutkových okolnostiach ako je právny základ a skutkové okolnosti v namietanej veci žalobcu proti sťažovateľovi.

Pokiaľ ide o judikatúru založenú na rovnakom právnom základe a porovnateľných skutkových okolnostiach ako je právny základ a skutkové okolnosti v namietanej veci žalobcu proti sťažovateľovi (bod ii. vyššie), sťažovateľ poukazuje napríklad na uznesenie okresného súdu Banská Bystrica č. k. 9 C/189/2009-105 z 15. 10. 2010, potvrdené uznesením krajského súdu Banská Bystrica č. k. 16 Co/295/2010-406 z 28. 2. 2011.

V týchto konaniach pôvodní žalobcovia nešpecifikovali pozemky, na ktorých došlo k obmedzeniu užívania, uvedením katastrálneho územia, registra parcely, parcelného čísla, druhu pozemku a výmery pozemku. Tiež neuviedli, v akom rozsahu sa dotknuté pozemky nachádzajú vo vyhlásených ochranných pásmach...

V obdobnej veci č. k. 12 Co/161/2010 bol žalobca vyzvaný, aby vadu podania odstránil označením „pozemkov, na ktorých došlo k obmedzeniu užívania a v akom rozsahu“ (pozri uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici 12 Co/161/2010-81)...

Sťažovateľ má tiež za to, že NS SR sa uznesením NS SR odklonil od ustálenej judikatúry, keď umožnil vady podania (absenciu minimálnych náležitostí) odstrániť znaleckým dokazovaním nariadením v priebehu konania, čo je v rozpore napr. s uznesením Najvyššieho súdu ČR zo dňa 30. 05. 2012 sp. zn. 25 Cdo 2377/2011...

... NS SR svojim uznesením NS SR zvýhodnil žalobcu oproti sťažovateľovi keď:

1. umožnil, aby vady podania žalobcu boli odstránené znaleckým dokazovaním...
2. a tiež svojou činnosťou (analýzou predložených listín) plnil (a nahradzoval) procesnú aktivitu žalobcu, pokiaľ ide o minimálne požiadavky kladené na žalobu v zmysle § 79 ods. 1 OSP...

Tým, že NS SR svojim uznesením NS SR zbavil žalobcu povinnosti tvrdenia v rozsahu opísania rozhodujúcich skutočností podľa § 79 ods. 1 OSP (povinnosti podať žalobu obsahujúcu minimálne náležitosti) a tiež tým, že svojou činnosťou plnil ako aj umožnil prvostupňovému súdu plniť žalobcovu procesnú aktivitu, neoprávnene žalobcu oproti sťažovateľovi zvýhodnil, čím porušil sťažovateľovo právo na súdnu ochranu, spravodlivé súdne konanie v spojení s právom na rovnosť účastníkov v konaní...»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľa Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s... na súdnu ochranu podľa čl. čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 279/2012 a jeho uznesením zo dňa 30. apríla 2013 porušené boli.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. apríla 2013 sp. zn. 2 Cdo 279/2012 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s... trovy právneho zastúpenia v sume 12.740,54 EUR... na účet jeho právneho zástupcu, advokáta Mgr. Přemysla Mareka, advokátska kancelária PETERKA & PARTNERS, v. o. s. advokátska kancelária organizačná zložka, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého

návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení so základným právom na rovnosť v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 279/2012 a jeho uznesením z 30. apríla 2013.

1. Sťažovateľka predovšetkým namieta, že pokiaľ najvyšší súd napriek tomu, že žaloba neobsahuje presnú špecifikáciu pozemkov nachádzajúcich sa v ochranných pásmach vodárenských zdrojov a rozsahu obmedzenia ich užívania, dospel k názoru, podľa ktorého požiadavka uvedenia rozhodujúcich skutočností v rozsahu umožňujúcom odlíšiť predmet konania od predmetu iných konaní v zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 OSP je splnená, a to aj preto, že časť týchto skutočností bude možné zistiť nariadením znaleckého dokazovania, v právnej veci žaloby teda nejde o nedostatok, pre ktorý by nebolo možné v konaní pokračovať v zmysle ustanovenia § 43 ods. 2 vety prvej OSP, dôsledkom čoho odmietnutím žaloby (podania) bola žalobkyni odmietnutá možnosť konať pred súdom, je tento názor arbitrárny.

2. Sťažovateľka je toho názoru, že pokiaľ najvyšší súd v právnej veci žaloby svojím právnym názorom pripustil odstránenie jeho vád nariadením znaleckého dokazovania a vlastným skúmaním (analýzou) listín predložených žalobkyňou nahradzoval procesnú aktivitu žalobkyne, túto neoprávnene zvýhodnil na úkor sťažovateľky.

3. Navyše, podľa tvrdení sťažovateľky sa najvyšší súd bez ďalšieho odklonil aj od ustálenej judikatúry, ak bez ďalšieho nerešpektoval právny názor krajského súdu v obdobných právnych veciach vyjadrený v jeho a v uznesení sp. zn. 12 Co 161/2010 z 30. júna 2010 a uznesení sp. zn. 16 Co 295/2010 z 28. februára 2011 a tiež aj právne názory vyjadrené v sťažovateľkou označených rozhodnutiach Najvyššieho súdu Českej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 37 ods. 3 listiny všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Všeobecné súdy poskytujú ochranu plynúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní súc viazané procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd dodáva, že čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 37 ods. 3 listiny zabezpečuje rovnosť účastníkov konania v konaní pred všeobecným súdom (žalobkyne a žalovaných), ktorá je inak súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. K jeho porušeniu môže dôjsť napr. v prípade, ak všeobecný súd v ním vedenom konaní poruší princíp rovnosti zbraní, v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku zvýhodní svojím postupom predchádzajúcim vydaniu rozhodnutia niektorého z účastníkov konania na úkor iného účastníka konania.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia sp. zn. 2 Cdo 279/2012 z 30. apríla 2013 sa s kľúčovou námietkou žalobkyne, ktorou namietala, že postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, vysporiadal okrem iného takto:

«... Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237

písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

V danej veci si žalobkyňa žalobou 26. mája 2011 na Okresnom súde Banská Bystrica uplatnila u žalovaných nárok na náhradu majetkovej ujmy vzniknutej za obdobie od 1. mája 2004 do 12. mája 2010. Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 5. augusta 2011, č. k. 1 C 105/2011-558 vyzval žalobkyňu, aby v lehote 21 dní konkretizovala skutkové okolnosti nároku, konkretizovala výšku majetkovej ujmy pre jednotlivé pozemky spolu so spôsobom, ktorým k jej výpočtu dospela, doplnila petit, doplnila ďalšie dôkazy, ktoré by mohli podporiť jej nárok. Na výzvu súdu žalobkyňa reagovala doplnením žaloby z 9. septembra 2011. Poukázala na veľké množstvo listinných dôkazov, ktoré podľa jej tvrdení preukazujú aktívnu legitimáciu žalobkyne. Ďalej vyčíslila odhadovanú majetkovú ujmu na sumu 2 440 000 €, na čo reflektovala aj doplnením petitu. Ohľadne spôsobu vyčíslenia tejto žalovanej sumy uviedla, že jej presná výška je v konaní sporná a z toho dôvodu už v samotnej žalobe navrhovala vykonať súdom ustanovené znalecké dokazovanie, ktoré ju nesporne určí, a to aj s poukazom na značnú finančnú náročnosť znaleckého dokazovania v prejednávanej veci. Ohľadom špecifikácie pozemkov, na ktorých pôvodní majitelia pohľadávok hospodárili a ktoré sa nachádzajú v pásme ochrany vodných zdrojov uviedla, že všetky nájomné zmluvy spolu s ich dodatkami a prílohami sú k dispozícii u pôvodných majiteľov pohľadávok a pokiaľ súd ustanoví znalca na určenie presnej výšky majetkovej ujmy na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, budú mu k dispozícii. Navyše, pokiaľ by tieto aj boli súdu predložené, tieto nepreukazujú veľkosť obhospodarovanej plochy v ochrannom pásme.

Podľa § 43 ods. 1 O. s. p. sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

Podľa § 43 ods. 2 veta prvá O. s. p. ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktorá by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania.

Výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku musí v celom rozsahu rešpektovať základne právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu.

Interpretáciou a používaním tohto ustanoveniu nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu (II. ÚS 154/08). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam na ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Sám Občiansky súdny poriadok to vyjadruje tak, že umožňuje odmietnuť podanie podľa § 43 ods. 2 O. s. p. len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky podania pokračovať. Pokračovanie v konaní treba chápať ako možnosť súdu konať a rozhodovať bez zásadnejších prekážok.

Podľa dovolacieho súdu z návrhu na začatie konania a z jeho doplnení nepochybne (okrem ostatných náležitostí uvedených v § 79 ods. 1 O. s. p.) vyplýva:

a) čoho sa žalobkyňa domáha - zaplata sumy 2 440 000 € od žalovaných 1/ a 2/ titulom náhrady majetkovej ujmy, ktorá vznikla obmedzením hospodárenia na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, za presne špecifikované obdobie,

b) označenie dôkazov, ktorých sa žalobkyňa dovoľáva - vzorové nájomné zmluvy, čestné vyhlásenia družstiev, identifikácia pozemkov družstvom 1 a 2, potvrdenia obvodných úradov, odborné posudky atď.,

c) opísanie rozhodujúcich skutočností - obmedzenie hospodárenia na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov na základe rozhodnutí - Okresného národného výboru vo Zvolene č. j. OPLVH - vod. 2441/406/88-462 z 15. októbra 1988, Obvodného úradu životného prostredia Banská Bystrica č. ŽP 6061.2/190/95-Dš z 8. marca 1996.

Navyše žalobkyňou navrhovaným znaleckým dokazovaním by podľa názoru dovolacieho súdu mohla byť určená presná výška vzniknutej majetkovej ujmy, ale aj presne určené dotknuté pozemky, ktorých sa náhrada majetkovej ujmy týka (na využitie znaleckého posudku pri určovaní výšky majetkovej ujmy pritom pamätá aj „vodný zákon“, konkrétne § 32 ods. 6 zákona č. 364/2004 Z. z.).

Za tejto vyššie uvedenej situácie, keď odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo podanie žalobkyne odmietnuté z dôvodu, že žaloba nemala potrebné náležitosti (§ 43 ods. 2 O. s. p.), je zrejmé, že žalobkyni bola znemožnená realizácia jej procesného práva na to, aby súd konal ďalej o jej žalobe, a že teda v predmetnom konaní došlo k procesnej vade podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p., zakladajúcej prípustnosť dovolania. Táto vada je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie zrušiť. Rozhodnutie, ktoré bolo vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť totiž považované za správne.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a aj súdu prvého stupňa v celom rozsahu (pretože rozhodnutie o návrhoch žalobkyne v zmysle § 138 O. s. p. a § 30 O. s. p. vychádzalo z výroku o odmietnutí podania) a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O. s. p.)... »

4. Ústavný súd však nemá v okolnostiach posudzovanej veci dôvod pochybovať o správnosti právneho záveru najvyššieho súdu spočívajúcom v tom, že odmietnutím žaloby (podania) žalobkyne jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Tento záver v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Z namietaného uznesenia najvyššieho súdu totiž nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

V zmysle ustanovenia § 43 ods. 1 OSP sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

V zmysle ustanovenia § 43 ods. 2 OSP ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania.

V zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 OSP konanie sa začína na návrh. Návrh má okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3) obsahovať meno, priezvisko, prípadne aj dátum narodenia a telefonický kontakt, bydlisko účastníkov, prípadne ich zástupcov, údaj o štátnom občianstve, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva, a musí byť z neho zrejmé, čoho sa navrhovateľ domáha.

V zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd svoj záver ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil, keď s poukazom na to, že zo žaloby nepochybne vyplýva, že žalobkyňa sa domáha zaplatenia žalovanej pohľadávky vo výške 2 440 000 € s príslušenstvom z titulu náhrady majetkovej ujmy spôsobenej v období od 1. mája 2004 do 12. mája 2010 obmedzením hospodárenia na pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov založených (vymedzených) rozhodnutiami príslušných orgánov štátnej vodnej správy, a to rozhodnutím bývalého Okresného národného výboru vo Zvolene, odboru poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva, č. j. OPLVH – vod. 2441/406/88-452 z 15. októbra 1988 a rozhodnutím Obvodného úradu životného prostredia v Banskej Bystrici, oddelenia štátnej vodnej správy a ochrany ovzdušia č. ŽP 6061.2/190/95-Dš z 8. marca 1996 (ďalej len „vodoprávne rozhodnutia“), pričom žalobkyňa na preukázanie svojich tvrdení označila, resp. už okresnému súdu predložila listinné dôkazy, medzi nimi aj „*identifikáciu pozemkov...*“ užívaných postupcami, ustálil, že nejde o taký nedostatok žaloby (podania), pre ktorý by nebolo možné v konaní pokračovať.

Inými slovami, keďže žalovaná pohľadávka predstavuje náhradu majetkovej ujmy, ktorá mala v rozhodujúcom období vzniknúť postupcom (právnym predchodcom žalobkyne, pozn.) dôsledkom obmedzenia hospodárenia na pozemkoch, resp. ich častiach nachádzajúcich sa v ochranných pásmach vodárenských zdrojov zriadených práve označenými vodoprávnymi rozhodnutiami, záver najvyššieho súdu o tom, že napriek neuvedeniu špecifikácie týchto pozemkov žalobkyňou podľa údajov katastra (evidencie)

nehnutelností, resp. ich špecifikácii iba podľa katastrálnych území, žaloba spĺňa požiadavky návrhu na začatie konania v zmysle ustanovenia § 79 ods. OSP, a teda predmet konania vymedzuje dostatočne určite na to, aby tento nemohol byť zameniteľný s predmetom iného konania, dôsledkom čoho nebol dôvod na jej odmietnutie v zmysle § 43 ods. 2 vety prvej OSP, sa nijako neprieči obsahu, účelu ani zmyslu týchto procesno-právnych zákonných ustanovení, a preto je ústavne plne udržateľný.

5. Vzhľadom na skutočnosť, že v zmysle § 32 ods. 6 zákona č. 364/2004 o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov za preukázané obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov patrí náhrada majetkovej ujmy, pričom ak sa nedosiahne dohoda, výška majetkovej ujmy sa určí na základe znaleckého posudku podľa osobitného predpisu, najvyššiemu súdu nič nemožno vytknúť, ak v rámci svojej argumentácie v súvislosti so zákonnou požiadavkou opísania rozhodujúcich skutočností v žalobe vrátane presného určenia (vymedzenia) rozsahu ochrannými pásmami vodárenských zdrojov dotknutých pozemkov, spôsobu obmedzenia hospodárenia na nich a v nie poslednom rade určenia výšky majetkovej ujmy medzi inými poukázal aj na budúce znalecké dokazovanie.

Keďže je zo žaloby zjavné, že žalobkyňa sa proti žalovaným domáha náhrady majetkovej ujmy za obmedzenie užívania pozemkov postupom v ochranných pásmach vodárenských zdrojov zriadenými (vymedzenými) v žalobe označenými vodoprávnymi rozhodnutiami orgánov štátnej vodnej správy, ktorá im (postupom) mala vzniknúť v období od 1. mája 2004 do 12. mája 2010, a teda, ako to z argumentácie najvyššieho súdu zrejme vyplýva, predmet konania bol žalobou určený rozsahom síce minimálnym, avšak dostatočným na to, aby nemohol byť zameniteľný s predmetom iného konania, ústavný súd sa nijako nestotožňuje s názorom sťažovateľky, že by budúci znalecký posudok vypracovaný v zmysle ustanovenia § 36 ods. 2 vodného zákona nahrádzal procesnú povinnosť žalobkyne v zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 OSP spočívajúcu v opísaní rozhodujúcich skutočností.

Navyše, keďže práve vodoprávnymi rozhodnutiami orgánov štátnej vodnej správy, na základe ktorých sa žalobkyňa domáha náhrady majetkovej ujmy za obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, boli zriadené (vymedzené) nielen samotné ochranné pásma vodárenských zdrojov, ale určené aj záväzné podmienky (obmedzenia) pre spôsob hospodárskeho využitia týchto pozemkov, dôsledkom čoho najvyšší súd dospel k záveru, že v prípade žaloby nejde o taký nedostatok, pre ktorý by nebolo možné v konaní pokračovať, podľa názoru ústavného súdu sa tiež nemožno stotožniť ani s tvrdením sťažovateľky o tom, že najvyšší súd skúmaním (analýzou) žalobkyňou predložených listín nahrádzal povinnosť žalobkyne v zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 OSP opísať v žalobe rozhodujúce skutočnosti, a tým by ju neoprávnene zvýhodňoval na úkor sťažovateľky.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení zrozumiteľným a jasným spôsobom vysvetlil, z akého dôvodu odmietnutie žaloby pre jej okresným súdom a následne aj krajským súdom ustálený „*nedostatok, pre ktorý nie je možné v konaní pokračovať*“, bolo pre žalobkyňu odňatím možnosti konať pred súdom naplňajúcim dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP. Podľa názoru ústavného súdu táto vlastná úvaha najvyššieho súdu nevybočuje z ústavných medzí výkladu označených zákonných ustanovení.

6. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky, že k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie došlo aj tým, že najvyšší súd sa v sťažnosťou napadnutom uznesení odchyľil od podľa jej názoru stabilizovanej súdnej praxe, pokiaľ ide o posudzovanie splnenia alebo nesplnenia náležitostí návrhu na začatie konania (§ 79 ods. 1 OSP) pri uplatňovaní náhrady majetkovej ujmy spôsobenej obmedzením hospodárenia na pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov (§ 32 ods. 6 vodného zákona) v iných obdobných prípadoch (pozri uznesenie krajského súdu sp. zn. 12 Co 161/2010 z 30. júna 2010 a uznesenie krajského súdu sp. zn. 16 Co 295/2010 z 28. februára 2011), ústavný súd v prvom rade podotýka, že predmetom konania pred ústavným súdom bolo iba napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktoré, resp. závery ktorého (pozri už uvedené) ústavný súd z hľadiska dodržania zásad ústavnosti aj preskúmal. Skutočnosť, že krajský súd, prípadne iné súdy, pri posudzovaní

otázky splnenia alebo nesplnenia náležitostí návrhu na začatie konania v iných ako ústavným súdom preskúmanej veci zaujali odlišné právne stanovisko, a teda v iných veciach náhrady majetkovej ujmy spôsobenej obmedzením hospodárenia na pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov uplatnenej proti žalovaným návrh na začatie konania bol odmietnutý, pričom tieto iné rozhodnutia neboli predmetom prieskumu ústavného súdu, ešte nemá za následok automatický predpoklad o ústavnosti záverov vyslovených v týchto iných veciach, takže takéto rozhodnutia v iných veciach nie sú tak pre najvyšší súd, ako ani pre ústavný súd právne záväzné.

Uvedené platí o to viac vo vzťahu k rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Českej republiky, resp. k jeho sťažovateľkou označeným rozhodnutiam v úplne iných veciach. Napokon však samotná sťažovateľka s poukazom na „... *Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 9. 7. 2003 sp. zn. 29 Odo 215/2003, uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 19. 12. 2006 sp. zn. 32 Odo 6/2005...*“ (pozri poznámka „20“ pod čiarou na strane 8 sťažnosti) uviedla, že «... „*požiadavka opísania rozhodujúcich skutočností môže byť splnená aj výslovným odkazom na listinu, ktorú žalobca pripojí k žalobe*“20...», čo v preskúmanej veci aj podľa odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu bolo splnené, keď žalobkyňa v žalobe v rámci opísania rozhodujúcich skutočností ochranným pásmom vodárenských zdrojov dotknuté pozemky vymedzila iba s odkazom na označené vodoprávne rozhodnutia príslušných orgánov štátnej vodnej správy, ktorými boli tieto ochranné pásma zriadené.

V danom kontexte ústavný súd v závere dodáva, že prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (m. m. II. ÚS 135/04).

Ako už bolo uvedené, záver najvyššieho súdu, podľa ktorého žaloba spĺňa náležitosti návrhu na začatie konania, dôsledkom čoho jej odmietnutie bolo odňatím možnosti

žalobkyni konať pred súdom, je teda podľa názoru ústavného súdu v súlade s ústavnými medzami výkladu zákonov. Pretože namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať a za tejto situácie nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu.

V závere tiež ústavný súd pripomína, že do obsahu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) dožadovať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý účastník konania predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Vychádzajúc z uvedeného postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní napadnutého uznesenia nemožno podľa názoru ústavného súdu dávať do takej spojitosti s obsahom základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých súčasťou je aj základné právo na rovnosť účastníkov v konaní zaručené v čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny, ktorý by mohol byť predmetom posudzovania ústavnosti postupu najvyššieho súdu v konaní o veci samej. Ústavný súd preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu pri jej predbežnom prerokovaní odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2014